

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА**

19 – 848/12
Београд
НД

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 11087 датум 10.05.2012.

На основу члана 138. став 1. Устава Републике Србије („Сл. гласник РС“ бр. 98/06) и члана 24. став 2. Закона о Заштитнику грађана („Службени гласник РС“, бр. 79/2005 и 54/2007), а поводом притужбе Удружења јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, сматрајући да ће давањем мишљења допринети унапређењу заштите гарантованих људских слобода и права, Заштитник грађана даје следеће

МИШЉЕЊЕ

Право носилаца тужилачке функције, али и интерес свих грађана Републике Србије је да јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца несметано остварују право на струковно удруживање, што обухвата и право да у име Удружења јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије иступају у јавности, слободно изражавају стручно мишљење и износе схватања о свим питањима јавнотужилачке праксе.

Заштитник грађана сматра да би забрана, унапред, јавним тужиоцима и заменицима јавних тужилаца да, као представници Удружења јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, учествују у било којој јавној расправи и иступају у јавности, представљала повреду права јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца на струковно удруживање.

Право на струковно удруживање и сродна права (право на изражавање, право на окупљање и сл.) намећу одређене обавезе држави, односно њеним органима. Те обавезе не огледају се само у томе да држава дозволи остваривање тих права - у овом случају формирање струковних удружења, већ и да се уздржи од свих мера којим се оно ограничава сем ако је то ограничење Уставом и законима дозвољено, нужно у демократском друштву, сразмерно, сврсисходно и на сваки други начин правилно.

Обавеза јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца да при својим иступањима у јавности чувају углед јавне функције коју врше и истакну чињеницу да иступају у име Удружења јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, односно да не иступају у име јавног тужилаштва, као и поштовање других законских или етичких норми постоје да би се заштитио интегритет јавног тужилаштва који такође ужива заштиту.

Евентуално кршење тих обавеза треба утврђивати разматрањем конкретног чињења или нечињења носиоца јавнотужилачке функције, дакле након ситуације из које произилази сумња да је до дошло до кршења обавеза или злоупотребе права, а не унапред, превентивно. То и зато што се мора поћи од тога да су јавни тужиоци и заменици јавних тужилоца, имајући у виду услове за избор на такве функције, високо образовани и одговорни професионалци који морају да буду у стању да сами процене

природу и значај својих поступака, и да одговарају за њих, а никако да буду под превентивним надзором у погледу слободе удруживања, изражавања или било које друге слободе и права које гарантује правни поредак Републике Србије.

Чињенице, околности и разлози

Заштитнику грађана притужбом се 16. 03. 2012. године обратило Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, истичући да је Републички јавни тужилац, односно председница Државног већа тужилаца Загорка Доловац јавним тужиоцима повредила право на струковно удруживање. Притужбом се тврди да је повреда права настала онемогућавањем Лазић Радована, председника Управног одбора Удружења јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, да у својству представника Удружења учествује у емисији Радио Београда „У средишту пажње“ емитованој 15. 03. 2012. године. Тема емисије је била задржавање осумњичених и притвор. У притужби се даље наводи да је дана 14. 03. 2012. године Радован Лазић писмено обавестио свога старешину в.ф. јавног тужиоца у Апелационом јавном тужилаштву у Новом Саду о позиву за учешће у емисији. Тим поводом, неколико дана касније, в.ф. јавног тужиоца је Радовану Лазићу саопштио да је разговарао са Републичким јавним тужиоцем која Радовану Лазићу „не дозвољава“ учешће у наведеној емисији. Свој став, по наводима в.ф. јавног тужиоца у Апелационом јавном тужилаштву у Новом Саду, Републичка јавна тужитељка је образложила наводима да тема емисије није из домена струковног удружења као и да предложени представник Удружења није довољно стручан да би јавно говорио о наведеној теми. Подносиоци притужбе сматрају да је наведени поступак имао за последицу онемогућавање Удружења јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије да учествују у јавној расправи о стручној теми која је најтепше повезана са заштитом људских права. Наглашено је да је наведеним поступком Удружењу јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије онемогућено да јавно расправља о питањима која се тичу унапређења струке и промоције и заштите људских права, као и да би наведено поступање Републичког јавног тужиоца, односно председнице Државног већа тужилаца могло да има карактер повреде права носилаца јавнотужилачке функције на остваривање права проистеклих из права на удруживање.

Од Заштитника грађана затражено је да у складу са својим законским овлашћењима предузме активности у циљу заштите и пуне афирмације права на струковно удруживање носилаца јавнотужилачке функције.

Уставом Републике Србије утврђена је надлежност Заштитника грађана која је заснована на заштити права грађана и контроли рада органа државне управе, органа надлежног за правну заштиту имовинских права и интереса Републике Србије, као и других органа и организација, предузећа и установа којима су поверена јавна овлашћења при чему су изричито утврђени субјекти за чију контролу законитости и правилности рада Заштитник грађана није надлежан.

С обзиром да Заштитник грађана, сагласно одредби члана 138. ст. 2. Устава Републике Србије и члана 17. ст. 2. Закона о Заштитнику грађана („Службени гласник РС“, бр. 79/2005 и 54/2007), није надлежан да контролише рад и поступање јавних тужилаштава, Заштитник грађана није повео поступак контроле по примљеној притужби.

Међутим, законско право и обавеза Заштитника грађана је и да се стара о заштити и унапређењу људских и мањинских слобода права (чл. 1. ст. 2. Закона о Заштитнику грађана).

Поред права на покретање и вођење поступка, Заштитник грађана има право да пружањем добрих услуга, посредовањем и давањем савета и мишљења о питањима из своје надлежности делује превентивно, у циљу унапређења рада органа управе¹ и унапређења заштите људских слобода и права (чл. 24. ст. 2. Закона о Заштитнику грађана).

Ценећи да је садржина притужбе коју је поднело национално тужилачко удружење таква да поставља питања од значаја за остваривање људских слобода и права како чланова тог удружења, тако и, посредно, свих грађана, Заштитник грађана се определио да у вези са поднетом притужбом да мишљење. При томе треба имати у виду да се, када делује превентивно, односно саветодавно, Заштитник грађана не упушта у утврђивање чињеница изнетих у притужби, па тиме и не заузима став о истинитости њених навода, већ даје начелне ставове за које сматра значајним за сагледавање конкретне ситуације, али и других са истим битним обележјима.

Устав гарантује слободу удруживања (чл. 55. Устава), слободу мишљења и изражавања (чл. 46. Устава) и низ других људских слобода и права. Законом о јавном тужилаштву (члан 53. став 1.) утврђено је да јавни тужиоци, заменици јавних тужилаца, тужилачки помоћници и приправници имају право да се удружују ради заштите својих интереса и предузимају мере за очување своје самосталности у раду. Ставом 2. овог члана је изричито прописано да Државно веће тужилаца и надређени јавни тужилац предузимају мере да лица из става 1. овог члана несметано остварују право на удруживање. Остваривање права на несметано удруживање и предузимање радњи којима се ово право остварује регулисано је и подзаконским актима којима се регулише рад управе у јавним тужилаштвима (чл. 48. Правилника о управи у јавним тужилаштвима). Правилником о управи у јавним тужилаштвима (чл. 70. Правилника) прописана је и обавеза јавних тужилаца, заменика јавних тужилаца и запослених, да се, када иступају у своје име, изјасне да не иступају у име јавног тужилаштва.

Устав налаже да се његове одредбе о људским и мањинским правима тумаче у корист унапређења вредности демократског друштва, сагласно важећим међународним стандардима људских и мањинских права, као и пракси међународних институција које надзиру њихово спровођење (чл. 18. ст. 2.).

Став Комитета министара Савета Европе садржан у Препоруци Комитета министара Савета Европе Rec (2000) 19.(1), Заштитник грађана сматра међународним стандардом у овој области. Том препоруком потпуније је уређена садржина права на струковно удруживање као и начини манифестовања тог права. У Препоруци држави је посебно указано на потребу предузимања мера којима се јавним тужиоцима обезбеђује ефективно право на слободу изражавања, уверења, удруживања и окушљања. У оквиру предузетих мера јавни тужиоци морају имати право да учествују у расправама о питањима која се тичу закона, спровођења правде и унапређења и заштите људских права. Како је тема емисије „У средишту пажње“ била проблеми права лица лишених слободе – лица којима је одређено полицијско задржавање и лица којима је изречена мера притвора, по мишљењу Заштитника грађана, тема емисије се тичала примене закона и унапређења и заштите људских права, односно била је из домена струковног удружења јавних тужилаца, а што одговара и ставу из Препоруке.

Смернице дате на 8. Конгресу УН у Хавани 1990. године посебно се односе на право учешћа јавних тужилаца у јавним дискусијама о питањима која се тичу закона, спровођења правде и промоције и заштите људских права као и њиховог удруживања у локалне, националне или

¹ „Органи управе“ су у смислу Закона о Заштитнику грађана сви органи државне управе, али и друге органи и организације, те предузећа и установе са јавним овлашћењима (чл. 1. ст. 1. Закона).

међународне организације без негативних последица по функцију јавних тужилаца у вези са предузимањем законом предвиђених активности или чланства у законом дозвољеној организацији. У остваривању ових права тужиоци имају обавезу да се увек понашају у складу са законом, и признатим стандардима и етичким нормама своје професије. И наведене смернице Заштитник грађана сматра релевантним.

Саша Јанковић

Доставити :

- Републичком јавном тужиоцу
- ⊖ копија подносиоцу притужбе
- у списе предмета